

فطرت در قرآن

www.ketab.ir

متفکر شهید استاد مرتضی مطهری

انتشارات صدرا

سرشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست‌نویسی
 موضوع
 رده‌بندی کنگره
 رده‌بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی

مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸-۱۳۵۸.
 فطرت در قرآن / مرتضی مطهری.
 تهران: صدرا، ۱۳۹۸
 ۱۳۶ ص.
 978-622-95583-4-8
 فیها
 مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸-۱۳۵۸. -- دیدگاه درباره فطرت
 BP۲۳۳/۷/م۶۲۲۵ ۱۳۹۸
 ۲۹۷/۴۸۲
 ۵۶۳۶۸۱۸

فطرت در قرآن

اثر: استاد شهید آیت‌الله مرتضی مطهری
 نوبت چاپ: چهارم / بهمن ۱۴۰۲ مطابق شعبان ۱۴۴۵
 تعداد: ۵۰۰ نسخه

بها: ۷۲/۰۰۰ تومان

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر. تلفن: ۳۳۱۱۹۷۹۶
 ناشر: انتشارات صدرا (باکسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید)
 کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

● تهران: شعبه ۱: خیابان ناصرخسرو، مقابل دارالفنون، کوچه دکتر مسعود. تلفن: ۳۳۹۱۵۱۳

شعبه ۲: خیابان انقلاب، بین خ دانشگاه و ابوریحان، پلاک ۱۱۶۴. تلفن: ۶۶۴۶۱۰۸۶

● قم: شعبه ۱: خیابان ارم. تلفن: ۳۷۷۲۱۵۲۲. دورنگار: ۳۷۷۲۷۲۱۴

شعبه ۲: مجتمع ناشران. تلفن: ۳۷۸۲۷۵۹۵

پایگاه اینترنتی و فروشگاه آنلاین: motahari.org

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۵۸۳-۴-۸ ISBN: 978-622-95583-4-8

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	طرح بحث
۹	اهمیت مسئله فطرت
۱۱	لغت فطرت
۱۷	دو تعبیر مرتبط با فطرت
۱۷	فطرت در روایات
۲۳	فطرت و نوع انسانی
۲۳	نتایج مسئله فطرت
۲۴	آیا فقط دین اسلام فطری است؟
۲۵	فطرت و مسئله نوع
	خصلتهای خاص انسان:
۲۸	۱. مقوله حقیقت جویی
۲۸	۲. مقوله خیر و فضیلت
۲۸	۳. مقوله زیبایی و حُسن
۲۹	۴. مقوله خلاقیت
۲۹	۵. مقوله عشق
۳۰	۶. مقوله پرستش
۳۳	چیستی فطرت
۳۳	فطرت و «صورت نوعیه»
۳۵	دیدگاه هگل، داروین و لامارک
۳۷	بحث فطرت؛ زیستی یا فلسفی؟
۳۸	سازگاری فطرت با بی‌ماهیت بودن انسان
۴۰	بدون فطرت، هم مسخ بی معناست و هم اومانیزم

- ۴۱ نظر افلاطون، دکارت و کانت
- ۴۲ آیا فسق و فجور هم فطری است؟
- ۴۳ بازگشت همه سیری ناپذیری‌ها به یک سیری ناپذیری
- ۴۵ کمال مطلق جویی انسان
- ۴۵ راه اثبات فطرت
- ۴۶ انسان طالب کمال مطلق است
- ۴۸ منشأ اخلاق رذیله
- ۴۹ معنا و لوازم کمال مطلق جویی
- ۵۰ فطرت و نقش انبیاء
- ۵۱ نقد نظر عرفا
- ۵۳ ضرورت بعثت انبیاء
- ۵۷ فطرت و اصول زندگی اجتماعی
- ۵۸ تقریر و نقد نظریه علامه طباطبایی
- ۵۹ سه تفسیر برای «مدنیّ بالطبع» بودن انسان
- ۶۰ ویژگی خاص در ترکیب انسان
- ۶۱ فطرت و سعادت جامعه
- ۶۴ منشأ تکوینی اصول عملی زندگی اجتماعی
- ۶۷ نحوه سیر انسان از نقص به کمال
- ۶۹ فطرت و آیه ذر (۱)
- ۷۰ تقریری دیگر از بیان علامه طباطبایی
- ۷۲ آیه ذر و مسئله فطرت
- ۷۵ رابطه شهود نفس و شهود خداوند
- ۷۹ فطرت و آیه ذر (۲)
- ۸۰ عالم ذر و مسئله تناسخ
- ۸۲ دلیل التزام به ظهور آیه ذر
- ۸۴ توضیح نظر علامه طباطبایی

۸۷	فطرت و «من» انسان
۸۹	تأکید علامه طباطبایی بر مسئله استخدام
۹۲	حل مسئله از راه «من سفلی» و «من علوی»
۹۳	نظرات مختلف درباره «من» انسان
۹۶	رابطه فطرت و اومانیسم
۹۷	تقدیر داشت روشنفکرانه از یک حدیث
۱۰۰	منشأ «آرای محموده»
۱۰۳	فطرت و ضرورت نبوت
۱۰۵	دو دلیل نیاز به نبوت از نظر علامه طباطبایی
۱۰۷	تأملی در نظر علامه
۱۱۱	فطرت، گرایش به شر و مسئله اختیار
۱۱۲	دو تلقی نادرست از فطرت
۱۱۲	آیا فطرت انسان جنبه شر هم دارد؟
۱۱۵	خلاصه نظر علامه طباطبایی در مورد فطرت
۱۱۶	فطرت و مسئله اختیار
۱۲۱	عشق واقعی، دلیل وجود معشوق
۱۲۳	گرایش اصیل، دلیل وجود طرف گرایش
۱۲۶	معشوق نمی‌تواند امری مباین باشد
۱۲۸	سه ویژگی عشق
۱۳۰	فهرستها

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

«فطرت در قرآن» تنظیم شده تقریرات یازده جلسه درس استاد شهید آیت الله مطهری در حوزه علمیه قم تحت همین عنوان برای تعدادی از طلاب فاضل در سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ هجری شمسی بوده است. این تقریرات توسط دانشمند محترم جناب حاجت الاسلام آقای سید مهدی نبوی مدظله - که در آن درسها حضور داشته‌اند - به رشته تحریر درآمده و البته نوارهای صوتی این درسها در دست نیست. لازم است از ایشان که باعث حفظ این سرمایه علمی شده‌اند صمیمانه تشکر کنیم. متن تقریر درس یازدهم اخیراً به دست آمد و این امر یکی از علل تأخیر در انتشار این کتاب بوده است.

همان طور که در مقدمه کتابهای شناخت از نظر قرآن و جامعه و تاریخ در قرآن - که جلدهای اول و دوم مجموعه «معارف قرآن» را تشکیل می‌دهند - آمده است، آیت الله مطهری از سال ۱۳۵۵ به درخواست تعدادی از اساتید و طلاب فاضل حوزه علمیه قم و با توصیه امام خمینی (ره) هفته‌ای چند روز (از چهارشنبه تا جمعه) درسهایی را در این حوزه تدریس می‌کردند. عنوان یکی از این دروس «معارف قرآن» بود که بنا بود در آن، موضوعاتی مانند خدا در قرآن، قرآن در قرآن، معاد در قرآن و... مورد بحث واقع شوند. به سبب آغاز دوره جدید نهضت اسلامی در سال ۱۳۵۶ و اشتغالات استاد شهید در ماههای منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی، ایشان تنها موفق به طرح چند موضوع از این موضوعات شدند که می‌توان از «شناخت از نظر قرآن»،

«جامعه و تاریخ در قرآن» و «فطرت در قرآن» نام برد. البته دو موضوع اول در درس عمومی و سومی در درس خصوصی برای طلاب فاضل تدریس شده است.

بنابراین فطرت در قرآن جلد سوم مجموعه «معارف قرآن» را تشکیل می‌دهد. در درس «فطرت در قرآن» گاهی یکی از طلاب نتیجه تحقیق خود از تفسیر المیزان ذیل آیات مرتبط با موضوع فطرت را به طور خلاصه ارائه کرده است - که در این کتاب تحت عنوان «گزارش المیزان» آمده است - و استاد درباره آن اظهار نظر کرده‌اند.

همان طور که خواننده محترم مطلع است، استاد مطهری مسئله فطرت را امّ المسائل معارف اسلامی می‌دانستند و به همین جهت در چند مقام به آن پرداخته‌اند، یکی در سهایی برای معلمان و مربیان مدرسه نیکان تهران که به صورت کتاب فطرت منتشر شده است. دیگر، درس حوزه علمیه قم که همین کتاب است. سوم در انجمن اسلامی پزشکان و چهارم در جلسه‌ای موسوم به جلسه یزدیها در تهران که سومی و چهارمی در دست انتشار است. گرچه این مباحث، مشترکاتی دارند، ولی اختصاصات آنها بیشتر از مشترکات است و سبک ورود و خروج بحث در آنها نیز متفاوت است، چنان که مباحث این کتاب چون برای طلاب فاضل ایراد شده سبک خاص خود را دارد و می‌توان گفت در مواردی از سطح بالاتری برخوردار است.

امید است این کتاب نیز مانند سایر آثار استاد شهید برای عارف و عامی سودمند و گامی دیگر در آشنایی ما با معارف قرآن باشد.

از خدای متعال توفیق بیشتر در راه نشر آثار آن - به تعبیر امام خمینی (ره) - اسلام‌شناس عظیم‌الشان و متفکر و فیلسوف و فقیه عالی‌مقام مستلث می‌کنیم.

۱۴ فروردین ۱۳۹۸

برابر با ۲۷ رجب ۱۴۴۰

سید محمد تقی
موسوی خراسانی
استاد